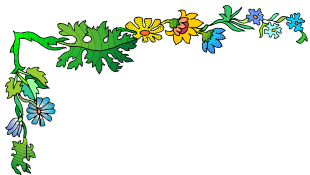
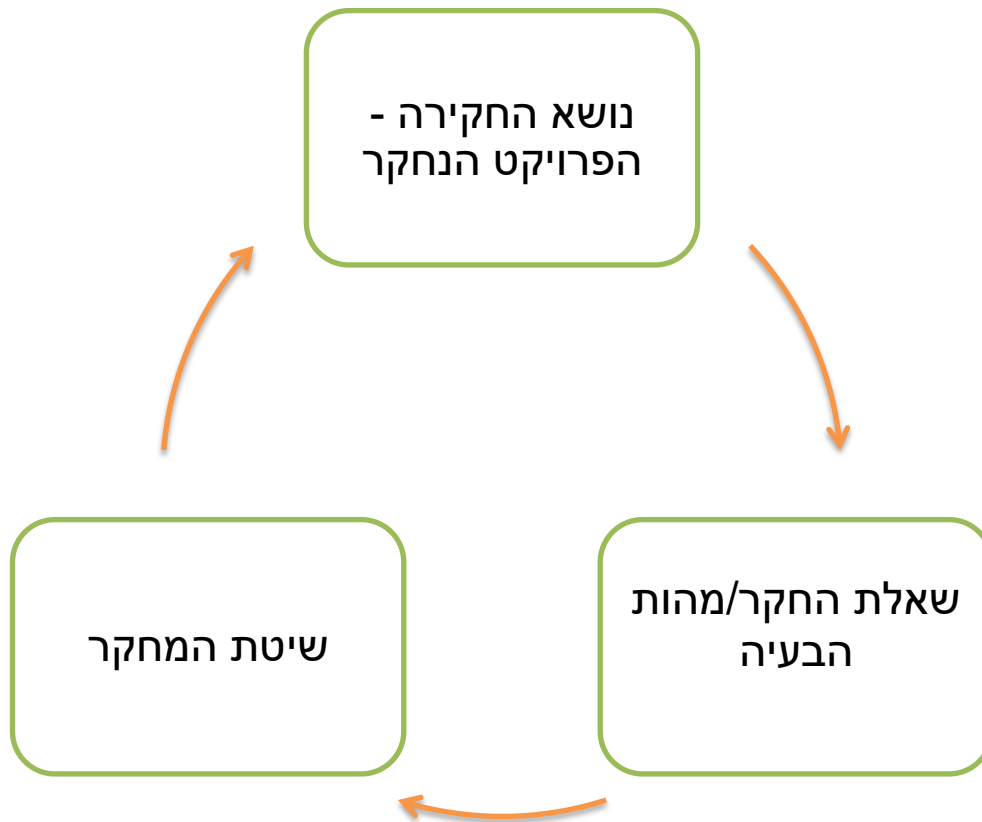

שיטות מחקר – על קצה המזלג

תהליך מחזורי

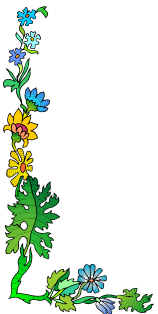
שיטת המחקר

הדרך שלפיה אנו מתכוונים לבחון את השאלות שלנו.

לפנינו נושא לחקר משולב PBL

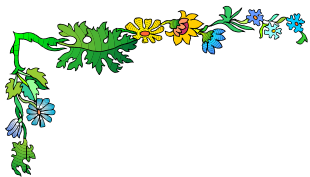
פרויקט התנשמות בעמק בית שאן

הערה: השימוש בדוגמה זאת הוא לצורך
הדגמת שיטות המחקר בלבד.

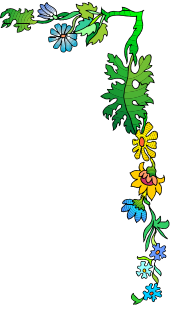

חומר למחשבה:
מה נרצה לבדוק?

מה נרצה לבדוק?

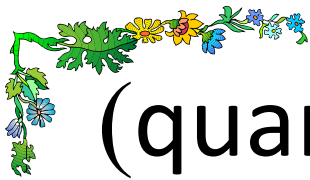
מה נרצה לבדוק?	הנושא
<p>מה היה המצב לפני הפרויקט? איזו בעיה הוא היה אמור לפתור? מי הגה את הפרויקט ומהו הבסיס המדעי של פרויקט זה? מה למדנו מנסיונם של אחרים? האם הפרויקט השיג את מטרותיו? מה היו ההשלכות על הסביבה?</p>	<p>פרויקט התנשמות בעמק בית שאן</p>

שיטות המחקר

איכותנית

כמותית

המחקר הכמותי (quantitative)

נקרא גם: פוזיטיביסטי*

מכוון להסביר תופעות, לפעמים תוך כדי חיפוש קשרים סיבתיים.
העניין העיקרי הוא בתוצר ("כמה"),
ואבן יסוד בחקירה היא אובייקטיביות,
כלומר אי-תלות בין זהות החוקר לבין ממצאי
המחקר.

המחקר האיכותני (qualitative)

נקרא גם: קונסטרוקטיביסטי (=הבנייתי), פרשני, נטורליסטי, אתנוגרפי

פרשני ומגיב ומסייע לבטא התנסות או ידיעה אישית במרחב זמן של ההווה האנושית.
הפרשנות מבוססת על הנתונים, אך שואבת מעולמו הפרטי של החוקר: ניסיונו, חכמתו, השקפת עולמו וכדומה.

העניין העיקרי הוא בתהליך ("איך"). המחקר האיכותני אינו מחייב אובייקטיביות ואי-תלות.

סוגי המחקר

מחקר לא אמפירי

מחקר אמפירי

(מחקר
עיוני/תאורטי)

מחקר איכותני

מחקר כמותי

מחקר אמפירי - מחקר המבוסס על איסוף נתונים מן האובייקט/על האובייקט שאתו אנו חוקרים באמצעות כלי מחקר.

חומר למחשבה:
איזו שיטת מחקר תתאים לנושא?

איזו שיטת מחקר תתאים?

שיטת המחקר	מה נרצה לבדוק?	הנושא
שילוב שיטות	מה היה המצב לפני הפרויקט? איזו בעיה הוא היה אמור לפתור? מי הגה את הפרויקט ומהו הבסיס המדעי של פרויקט זה? מה למדנו מנסיונם של אחרים? האם הפרויקט השיג את מטרותיו? מה היו ההשלכות על הסביבה?	פרויקט התנשמות בעמק בית שאן

כלי המחקר

כיצד נחליט על כלי המחקר?

כלי המחקר המתאימים הם אלה שיספקו את התשובה הטובה ביותר לשאלת המחקר

כלים איכותניים

ראיונות

שאלון [שאלות
פתוחות]

קבוצות מיקוד

ניתוח מסמכים
ודוחות

תצפית פתוחה

חוות דעת מומחה

כלים כמותיים

מבחנים

שאלון [שאלות
סגורות, היגדים]

ניתוח מסמכים
כמותיים (למשל:
תוצאות מבחנים,
הכנסות-הוצאות)

תצפית סגורה

חומר למחשבה:
איזה כלי מחקר יתאימו לנושא שלנו?

אילו כלי מחקר יתאימו?

כלי המחקר	שיטת המחקר	מה נרצה לבדוק?	הנושא
מסמכים וקטעי עיתונות, ראיונות עם הוגי התכנית, תצפיות, חוות דעת מומחה, שאלונים לחקלאים באזור ועוד	שילוב שיטות	מה היה המצב לפני הפרויקט? איזו בעיה הוא היה אמור לפתור? מי הגה את הפרויקט ומהו הבסיס המדעי של פרויקט זה? מה למדנו מנסיונם של אחרים? האם הפרויקט השיג את מטרותיו? מה היו ההשלכות על הסביבה?	פרויקט התנשמות בעמק בית שאן

גודל המדגם

מחקר כמותי - ככל שהמדגם גדול יותר, כן הממצאים
"משכנעים" יותר

מחקר איכותני - מדגם מצומצם: מ-1 ועד.....

שיטת עיבוד הנתונים

מחקר
איכותני

מחקר
כמותי

החוקר מעורב

החוקר "נייטרלי"

עיון החוקר
בחומר

עיבודים סטטיסטיים

מיון על פי
קטגוריות
המוכרות
מהמחקר

מיון על פי
קריטריונים
שעולים מתוך
הנתונים

מיון על פי
רעיונות
חוזרים

למשל:
ממוצעים
וסטיות תקן,
שכיח וחציון
וכדומה

למשל:
התפלגויות
ומתאמים,
גודל האפקט
וכדומה

מה נעשה עם הנתונים שנאסוף באמצעות הכלים?

הנתונים עיבוד	כלי המחקר	שיטת המחקר	הנושא
<p>תמונת רקע</p> <p>מצב עכשווי</p> <p>השוואות לפני - אחרי</p> <p>מיון התשובות על פי קריטריונים / קטגוריות</p>	<p>מסמכים וקטעי עיתונות</p> <p>תצפיות</p> <p>חוו"ד מומחה</p> <p>שאלונים לחקלאים באזור</p> <p>ראיונות עם הוגי התכנית</p> <p>ראיונות עם מיישמי התכנית</p>	<p>שילוב שיטות</p>	<p>פרויקט התנשמות בעמק בית שאן</p>

תוקף המחקר

'תוקף המחקר' בהתייחס למתודולוגיות המחקר השונות:

- **תוקף (Validity)** הוא המונח שמשמשים בו לציון 'ערך האמת' במחקר כמותי. [תוקף תוכן: האם המחקר בודק את מה שהוא אמור לבדוק]
- **אמינות** או היותו ראוי לאמון (trustworthiness) הוא המונח שמשמשים בו לציון 'ערך האמת' במחקר איכותני.
- **עקביות (Consistency)** הוא המונח שמשמשים בו לציון 'ערך האמת' במחקרי שיטות מעורבות (mixed-methods research).

מחקר תקף הוא המחקר עונה לששת תנאי היסוד של חקירה מדעית, כמפורט להלן:

א. תהליכים מאורגנים ושיטתיים

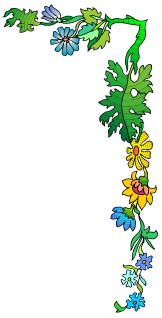
ב. תהליכי המחקר ותוצאותיהם ניתנים לבדיקה ולבחינה חיצונית

ג. אפשר לחזור על ממצאי המחקר

ד. קיים תהליך משוב פנימי המאפשר לבצע תיקונים כנדרש

ה. המחקר מכוון להסביר תופעות

ו. תהליך המחקר מאפשר לבטוח בתוצאות המתקבלות באמצעותו.

מקורות

- אנטונובסקי, א' (2012). **שיטות מחקר בחינוך: מדריך למידה**. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.
- דושניק, ל' (2011). ניתוח נתונים במחקר האיכותני: הצעה לארבעה עקרונות מנחים. **שבילי מחקר**, 17, 137 - 143. http://library.macam.ac.il/study/pdf_files/d10600.pdf
- שקדי, א' (2003). **מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני – תאוריה ויישום**. תל אביב: רמות – אוניברסיטת תל-אביב.

